

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТРЕНІНГ РЕЦИПРОКНОЇ ІМІТАЦІЇ»

Термін навчання : 3 роки 10 місяців

053 Психологія (Бакалавр)

«Дитяча психологія та психологічна практика»

Галузі знань 05 Соціально-поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ 30 ” серпня 2023 р

м. Івано-Франківськ – 2023

Силабус – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і студента. В ньому представляються процедури, політики, зміст курсу, а також календар його виконання. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною.

Студент має зрозуміти, чого він/вона зможе навчитися, чим саме може бути корисним цей курс. Силабус окреслює концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до компетентностей, що їх може засвоїти студент, вивчаючи цей курс. Силабус включає в себе анотацію курсу, мету (компетентності), перелік тем, матеріали для читання, правила стосовно зарахування пропущених занять. На відміну від робочого тематичного плану і навчально-методичного комплексу дисципліни, силабус створюється для студента.

Форма силабусу розглянута на засіданні НМР університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Форма силабусу Затверджена Вченою радою університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Розробники силабусу: Запухляк Руслан Ігорович – проректор з науково-педагогічної роботи;

Макарук Ігор Васильович – експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Тренінг реципрокної імітації
Освітня програма	«Дитяча психологія та психологічна практика»; «Психологія»
Спеціалізація (за наявності)	Відсутня
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	IV / VIII
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год. Залік
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Робочу навчальну програму з дисципліни «Тренінг реципрокної імітації» укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Тренінг реципрокної імітації», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета: Курс "Тренінг реципрокної імітації" покликаний ознайомити студентів із соціально-психологічними особливостями проведення тренінгу взаємної імітації як базової складової соціального навчання дітей з розладами спектру аутизму. Тренінг реципрокної імітації (RIT) є натуралістичною (природною) інтервенцією (втручанням) призначений для навчання дітей раннього віку з РСА (розладами спектру аутизму) для імітації спонтанної поточної ігрової взаємодії з партнером по грі. Метою цього втручання є навчання дітей раннього віку імітувати поведінку дорослого, а тому це розвиватиме соціальну взаємодію. Отже, більш важливо, щоб дитина спробувала зімітувати Ваші дії, ніж виконувати будь-які конкретні дії правильно. Методи, що застосовуються в тренінгу реципрокної імітації, можуть бути використані під час різних ігрових заходів, а також під час щоденних рутин. У цій навчальній програмі, студенти навчатимуться використовувати кілька різних стратегій, щоб навчити дитину спонтанним навичкам імітації. Викладений матеріал опирається на такі курси, як: психологія аномального розвитку, психофізіологія, клінічна психологія, патопсихологія, психодіагностика, психотерапія.

Основними завданнями курсу є:

- Знати про особливості надання психологічної допомоги дітям з розладами спектру аутизму як частини раннього втручання;
- ознайомити студентів із різноманітними методами і методиками, основами організації і проведення тренінгу реципрокної імітації;
- з'ясувати особливості соціального розвитку дітей з ознаками аутизму;
- навчити творчо використовувати новітні досягнення психології розвитку з метою полегшення соціалізації та ефективного навчання дітей з неповносправністю.

Розвинути професійні компетентності:

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК6. Здатність використовувати психоедукаційні, психопрофілактичні та психотерапевтичні техніки для спрямованого впливу на свідомість і поведінку в процесі психологічної допомоги.

СК9. Здатність до прогнозування динаміки розвитку когнітивної, емоційної та поведінкової сфер, самосвідомості, психомоторики, здібностей, функціональних станів, особистісних рис і спеціальних психологічних властивостей.

Досягти програмних результатів:

ПР12. Застосовувати інноваційні технології для вирішення професійних завдань психологічної практики.

ПР15. Враховувати коморбідні розлади, фармакологічні втручання інших фахівців при діагностиці та застосуванні методів психологічної допомоги.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Теоретичні основи тренінгу. Основні поняття	Знати вихідні положення та ключові терміни Розуміти причини та наслідки імітації як базової зарактеристики навчання. Знати особливості психологічного розвитку дитини з ознаками аутизму. Аналізувати найважливіші умови раннього втручання на основі тренінгу реципрокної імітації.	Обговорення на семінарі, лекції, здійснити словникову роботу, пройти тестування
2.	Тема 2 Структурування оточуючого середовища	Розуміти важливість створення вільного простору для занять з дитиною та обмеження відволікаючих факторів. Розуміти важливість підбору та чергування інграшок в процесі тренінгу. Вміти будувати плани покрокової імітації залежно від індивідуальних особливостей дитини. Аналізувати особливості домашніх завдань для батьків у процесі тренінгу реципрокної імітації.	Опрацювати відповідні літературні джерела, обговорення на семінарі, виконати словникову роботу.
3.	Тема 3. Імітація дитини	Знати про важливість імітації рухів, жестів та дій з іграшками, які виконує дитина в процесі гри. Розуміння важливості імітації для побудови спільного поля уваги. Аналізувати стратегії поведінки дорослого для попадання в поле зору дитини.	Опрацювати відповідні літературні джерела, пройти тестування, виконати самостійну роботу до першого

			змістового модуля
4.	Тема 4. Опис гри	Знати особливості комунікації дитини в часі гри та для опису ігрових дій. Вміти моделювати окремі вокалізації та слова, залежно від рівня комунікативного розвитку дитини. Розуміти особливості застосування комунікативних технік для розширення мовлення дитини.	Обговорення на практичному занятті та лекції, опрацювання на семінарі.
5.	Тема 5. Імітація навчального об'єкту	Знати особливості імітаційних дій, похвали та фізичної вказівки для розвитку імітаційної спроможності дитини. Вміти моделювати дії зі схожими іграшками та застосовувати вербальних позначок.	Опрацювати відповідні літературні джерела, виконати словникову роботу, опрацювання на лекційному та семінарському заняттях.
6.	Тема 6. Розширення ігрових навичок дитини.	Знати про підтримку гри з новими іграшками та розширення кількості ігрових послідовностей. Вміти розширювати варіативність ігрових схем з улюбленою іграшкою дитини. Розуміти стратегії зростання складності гри.	Обговорення на практичних заняттях, здійснити словникову роботу, опрацювати відповідні літературні джерела, виконати самостійну роботу другого змістового модуля.
7.	Тема 7. Навчання імітації жестам	Знати типові для віку та соціального середовища жести, що типово використовуються для невербальної комунікації дітей та дорослих. Вміти використовувати тренінг реципрочної імітації під час щоденних рутин.	Опрацювати відповідні літературні джерела, виконати словникову роботу, обговорення на семінарському занятті та лекції, пройти тестування.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість %
Лекція	-
Семінарське заняття	10

Самостійна робота	20
Лабораторні заняття	10
Поточний тестовий контроль знань	10
Підсумковий контроль знань (екзамен)	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські заняття				5							5							
Лабораторні з-я					5								5					
Самостійна робота			10									10						
Поточний ТК							5						5					
Підсумковий ТК																	50	50
Всього за тиждень			10	5	5		5				5	10	5	5			50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології
Література: Методичне забезпечення	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Робочі навчальні плани спеціальності "Психологія" ПНУ ім. В. Стефаніка; 2. Навчальна програма з дисципліни; 3. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять; 4. Завдання для самостійної роботи студентів із навчальних дисциплін; 5. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до семінарських занять; тестовий контроль для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу); 6. Наочний, роздатковий матеріал; 7. Підготовка конспектів лекційно-практичних занять та методичних рекомендацій із психодіагностичної та психокорекційної практики в електронному форматі; 8. Матеріали для аудиторної роботи з навчальної дисципліни: плани-конспекти лекцій, плани семінарських занять, мультимедійний супровід занять; 9. Розробки методичних матеріалів для самостійної роботи студентів, котрі навчаються за індивідуальним графіком, відповідно до вимог організації педагогічного процесу за кредитно-модульною системою. 	
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Технологія раннього втручання: принципи, алгоритм, зміст (методичні рекомендації). Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи. Харків, 2017 р., 37 с. 2. Формування політики раннього втручання : тренінговий модуль / Кол. авторів : Л. Ю. Байда, Є. Б. Павлова, О. Л. Іванова, Г. В. Кукуруза. – К., 2017. – 62 с. 	

3. Романчук О. Огляд методів допомоги дітям з РСА. Інтернет ресурс. Режим доступу <https://k-s.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/%D0%9E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8-%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8F%D0%BC-%D0%B7-%D0%A0%D0%A1%D0%90.pdf>
4. Ingersoll, B. (2008). The social role of imitation in autism: Implications for the treatment of imitation deficits. *Infants & Young Children*, 21(2), 107-119.
5. Ingersoll, B. (2007). Teaching imitation to children with autism: A focus on social reciprocity. *The Journal of Speech and Language Pathology–Applied Behavior Analysis*, 2(3), 269.
6. Schreibman, L., Dawson, G., Stahmer, A. C., Landa, R., Rogers, S. J., McGee, G. G., ... & McNerney, E. (2015). Naturalistic developmental behavioral interventions: Empirically validated treatments for autism spectrum disorder. *Journal of autism and developmental disorders*, 45, 2411-2428.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Cardon, T. A., & Wilcox, M. J. (2011). Promoting imitation in young children with autism: A comparison of reciprocal imitation training and video modeling. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 41(5), 654-666.
2. Ingersoll, B. (2012). Brief report: Effect of a focused imitation intervention on social functioning in children with autism. *Journal of autism and developmental disorders*, 42(8), 1768-1773.
3. Ingersoll, B. (2010). Brief report: Pilot randomized controlled trial of reciprocal imitation training for teaching elicited and spontaneous imitation to children with autism. *Journal of autism and developmental disorders*, 40(9), 1154-1160.
4. Wainer, A. L., & Ingersoll, B. R. (2013). Disseminating ASD interventions: a pilot study of a distance learning program for parents and professionals. *Journal of autism and developmental disorders*, 43(1), 11-24.
5. Wainer, A. L., & Ingersoll, B. R. (2015). Increasing access to an ASD imitation intervention via a telehealth parent training program. *Journal of autism and developmental disorders*, 45(12), 3877-3890.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 505
Викладач	Когутяк Надія Михайлівна кандидат психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	+380677589615 nadiia.kogutiak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого</p>

	закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач

Когутяк Надія Михайлівна